

Ahol semmi sem változik

A táncdalban csak házról van szó, sok olvasónk szerint ezt a kis dallamot a városra is alkalmazni lehetne. Mindez persze túlzás, hiszen nap mint nap tapasztaljuk, hogy a közölt levelekkel nemhiába foglalkozunk, a panaszok nagy része orvoslásra talál. Mégis vannak, kik másodsor vagy harmadsor is felkeresik lapunkat soraikkal, mert nem találják megfelelőnek az intézkedéseket, a válaszokat. Cs. Sz. L. olvasónk például még mindig talál elég hibát az Attila utca és Bartók Béla tér környékén. Nem teremtetett rendet a FEMTEX, s a sebességkorlátozást jelző

tablákat sok vezető nem veszi figyelembe. A környék lakói szerint a balesetveszély a nagy forgalom miatt még fokozódott is. Ugy gondolják, hogy több ellenőrzést kellene ezen az útvonalon tartani, mert egy-két példát statuáló büntetés jótékony hatással lenne azokra, akik nem törődnek sem a KRESZ sem az emberiség szabályaival. A Széchenyi. tér 16. számú ház lakóinak nevében hasonló levelet küldött Holländer Sámuelné. Kétségbe vonja, hogy csak zajos ventilátor létezik, mert ő maga is járt több üzletben, ahol ez a levegőfrissítő szerkezet halkabban működik.

Új-e a régi?

A Ludas Matyi mottója szerint a régi vicc is lehet új. Attól függ — kinek. Felföldi László olvasónk nemrég költözött Szeged környékére, így sok olyan új meglepetés éri, ami nekünk már régi. Felfigyelt arra, hogy nagyon kevés az önkiszolgáló bolt, s az üzletek nyitvatartási ideje néhol egybeesik a normális munkaidővel: hogyan vá-

sárolnak akkor a dolgozók? Megkérdezi: a piac téren miért nem árulnak délután is, miért nem mutatják tablák a villamosok útvonalait, illetve a város térképét többnyelvű szöveggel? A többit fel se soroljuk: ha sokat olvasta lapunkat, rájön úgyis, hogy nemcsak ez a néhány hiba az, amit régisége miatt már fel sem emlegetünk.

Napfényország árnyékai

Kedves levelet írt Debrecenből Szamosújvári Sándor tanár, aki a Carmen előadásán járt Szegeden. Dicséri a Napfényország című színes prospektust. Zavarta az élményt, hogy negyedórás késsel kezdődött az előadás, még a nyitány alatt is járaltak rendezők és vendégek a dobogó deszkapallón. Előadás után, éjfélkor a hosszú út előtt álló gépkocsivezető nem kapott feketét az elárusításra, mert azok már bezártak. Az emlékek közt mégis több a fény, mint az árnyék: sajnálják, hogy nem kapták meg előbb az ingyenes prospektust (nem lehet-e tán a hazai és a külföldi csoportos jegyek rendelésére előre elküldeni?), mert akkor több napot töltöttek volna Szegeden.

Porálló daráló

A darálónak, amelyről Kutas András (Petőfi Sándor sugárút 54. szám) ír, szerencsére nincs tüdeje, mert akkor már valószínűleg régen megfulladt volna attól a sok portól, amit maga csinál. A híres daráló a Petőfi Sándor sugárút és a Faragó utca sarkán működik, árasztja el a környéket a mezők lucernaillatával, valamint porral. Jut ebből a porból az orvosi rendelőbe, az élelmiszerboltba, a Szivárvány-büfébe is. Fő szezonban az udvariatlan daráló még este 9-kor is „zúgolódik”. Ettől aztán a házbeliek szintén. Azt kérik, hogy tegyék szövé: miért nem vigyáznak jobban a daráló tulajdonosai arra, hogy ne veszélyeztessék a környék lakóinak egészségét?

Verseny a javából

Az ötletlen cím mögött egy igazi *superfilm* rejtezik, a műfaj minden kelékével: a már-már felülmúlhatatlan szindörpíngel, a nevetető ötletek garmadájaival és a sztárok sztárjainak jókedvű, tehetséges játékával. Tegyük persze hozzá azt is, hogy ezt a *superfilm*et tulajdonképpen idezőjében kell érteni. Blake Edwards rendező ugyanis már a legelső képsorokban elárulja, hogy *paródiáról* lesz szó. A mostanában annyira elszaporodott kalandfilmek paródiájáról, amely a földrészeket át tartó kergetősdiket meg a földön, vizen, levegőben egyaránt megállíthatatlanul közlekedő ellenbandák rivalizálását „hivatott” kifigurázni.

S tulajdonképpen ez a hol erősebben, hol gyengébben — de azért mindig — jelen levő humoros felülről-nézés teszi igazán szórakoztatóvá a *Szegedi Filmnapok* újabb bemutatóját. Jót nevetünk a technika századának első éveit annyival lésszel és bájjal bemutató képsorokon, megmosolyogjuk a mindent tudó gépparódiákat, és kikacagjuk az állandóan versengő technikus-zseniket, akiknek díj-hajszolásáról tulajdonképpen az egész film szól. Olykor azért bele is lehet fáradni a színek nézésébe, s az is megesik, hogy egy-egy poént — kimerültség miatt — nem tudunk kellő nevetéssel honorálni. Néhány perces „kényszerpihenő” után azonban újra szó-

Azóta, hogy a város központját az ünnepi hetek magacsinosító buzgalomban szinte kicserélték, a korzó végén vonzóbb környezetbe került a Képcsarnok Vállalat szegedi bemutatóterme is. Bár erre a külsőre az utóbbi években sem lehetett panasz, a képcsarnokot ablakainak méltóságáteljes üvegablakú eleven kirakattá változtatták: teljes hosszában, mélységében nyitott az utcai forgalom előtt.

Vili bácsi szalonjának mondták azt a kis bolthelyi-

seget, ami a jelenlegi bemutatóteremmel átellenben szerénykedett a maga avított, rögtönzött formájában. Szeged képzőművészetének fontos megnyilatkozási területe, művészet és praktikum addig megoldatlan harmóniája volt ez az ötvenes évek derekán, amikor végre vásárló publikumhoz jutott a szegedi festőtábor. A mai rétesbolt helyén Vili bácsi árulta a képeket, s egyszerűen kiderül, a szegediek vásárolják. Az ügy hamarosan szorgos kezekbe került. 1958-ban Nagy Lászlónak, a Képcsarnok Vállalat akkori igazgatójának ötletére a Klauzál téri ajándékbolt képrészlegét kanyarították ki bemutatóteremnek. Eladási anyagát már következetesen gyűjtötték, megszünt az ajándékbolti vegyes árusítás, csak képeket és iparművészeti tárgyakat tettek kirakatra, melyeknek művészi értéke a látogatók esztétikai ízlésének fejlesztését is célozta.

A Klauzál téri képcsarnokot a szükség hozta létre, maga a helyiség is ideiglenesen készült, nem kellett sokáig várni, míg reprezentatív otthonba költözhetek. Mai helyén, a Kárász utca bejáratánál 1962-ben adták át rendeltetésének az új képcsarnokot, ahol néhány lépcső magasságáig elhatárolható kétszintes teremben árusító- és kiállítóhelyet építettek. A megnyitó nagyszabású ünnepségére félszáz szegedi képzőművész kollektív tárlatát rakták fel, s meghívtak néhány vendégszerelő művészt a szabadtéri játékokról is — ami később gyakorlattá vált. Így lépett fel többek között Házy Erzsébet, Gencsy Sári, Domahidy László, Gobbi Hil- (da). A szegedi fesztivál idején a szabadtéri társrendezvényeinek értékes programját kínálták a képcsarnoki tárlatok, s ez ma már hagyomány: legutóbb L. Szabó Erzsébet üvegművész és Percz János ötvösművész munkáival rendezték be a termet.

A szegedi képcsarnok nyaranta idegenforgalmi látványosság, ami azt is jelenti, hogy megszerették a városban. Szinte törvény, aki egy-

Nagy tartalék a termelékenység emelésének útján

Egymillió munkás, ötmilliárd tonna anyag

A reform sok vonatkozásban megtermékenyítette a vállalatok tevékenységét, gazdálkodását. Eddig mellőzött feladatok kerültek a megoldás útjára. A munka termelékenységének emelésében azonban a legutóbbi másfél évben bizonyos megtorpanás észlelhető. Sőt, soha nem látott mértéket öltött a munkaerőhiány. Az idei első fél évben valamelyest már országos átlagban is csökkent a termelékenység. Mindezzel összefüggésben — néhány cikk keretében — a termelékenység legkiválóbb tartaléka, az anyagmozgatás helyzetét korszerűsítésével, gépésítésével kapcsolatos kérdéseket szeretnénk megvilágítani.

Megalapozott becslések szerint hazánkban körülbelül egymillió munkás foglalkozik anyagmozgatással az ipari, a közlekedési és a mezőgazdasági üzemekben. Az anyagmozgatás a legtöbb helyen rendkívül elmaradott, a hagyományos kézi munká-

ra, nyers erőre épül. Pedig nem kis súlytömegekről van szó: évente mintegy 200 millió tonna anyag áramlik a népgazdaság vérkeringésébe. Átlagosan — és szerényen — számolva minden anyagot 25-ször kell kézbe venni, átrakni, felemelni, mozgatni, amíg késztermékké válik belőle. Így máris a címbe szereplő 5 milliárd tonnás anyagmozgatási feladatnál vagyunk.

Anyagmozgatással foglalkozik az üzemekben a segédmunkások számotérvő része. (A legutóbbi népszámlálás adatai szerint a fizikai dolgozók 44 százaléka szakképzetlen). Az anyagellátás és mozgatás hiányosságai okozzák a szakmunkások és a termelőberendezések veszteségidejének nagy részét. A szakmunkások, a diszpécserok, a művezetők stb. ezért gyakran maguk is kénytelenek bekapcsolódni — a termelés és az irányítás rovására — az anyagmozgatásba, szállításba. A gyapjúiparban az összes munkások egynegyede, az élelmiszeriparban egyharmada anyagot mozgat; ennél is nagyobb az arány az építőiparban vagy a bányászatban.

Vessünk egy bátor pillantást a jövőbe. Elképzelhető-e, mondjuk 20 év múlva, amikor az ipari termelés mintegy megötszöröződik, hogy a segédmunkások, a cipekedők hadserege is ezzel arányosan gyarapszik? (Jelenleg ugyanis a termelés minden egy százalékos emelkedését átlagosan a segédmunkás-igények 0,7 százalékos növekedése kíséri). A segédmunkások, az anyagmozgatók utánpótlási forrásai már napjainkban is bedugultak. Hiába emelkednek béreik az átlagos szakmunkás és a kezdő mérnöki keresetek fölé (!), így sem akad már ma e nehéz fizikai munkára elegendő jelentkező.

A jövőből tehát napjaink nem éppen épületes látványra kell irányítani tekintetünket. Ha más nem, a jelenlegi segédmunkás hiány is nyomtatékosan indokolja az anyagmozgatás korszerűsítésének napirendre tűzését. De témánk időszerűségét a termelékenység emelésének és a gyártási költségek csökkentésének sürgető feladatai is aláhúzzák. A termelési költségek 20—70 százaléka az anyagmozgatással kapcsolatos. A helyi vezetők

gyakran mégis azzal térnek ki az égetően fontos feladat megoldása elől, hogy az anyagmozgatás nem értékelhető tevékenység; szerintünk csak az anyag megmunkálása és technológiai átalakítása az.

Anélkül, hogy elméleti vitába bonyolódnánk az értékelő munkáról, annyit megjegyezhetünk: ma már a gyártási technológia fejlesztését, a termelő berendezések kihasználását is erősen fékezi az elmaradott, korszerűtlen anyagmozgatás. Az utóbbi években sok vállalatnál nagyértékű, világszínvonalon álló termelő berendezéseket helyeztek üzembe, ám évszázados módon, talicskával, lapáttal, nyers erővel szolgálják ki azokat. Így persze nem tudják a korszerű berendezéseket egyetlenes üzemeltetni. Ezzel óhatatlanul visszavetik, korlátozzák teljesítményeiket. A korszerűtlen szállítás egyébként sok helyen a szüfolságnak, a szervezetlenségnek és a balesetveszélynek is a fő forrása.

Íme, számtalan körülmény tény és érv szól az anyagmozgatás, az üzemen belüli szállítás korszerűsítése mellett. Pedig közülük is csupán a műszaki-gazdasági indokokat említettük, és nem beszéltünk a nehéz, „tróger”-munka gépésítésének emberi, társadalmi vonatkozásairól. A tények, az érvek ellenére sem halad a szállítás gépésítése előbbre. Hogy miért? Az elmaradottság és az ezzel kapcsolatos közömbösség okairól következő írásunkban foglalkozunk.

Kovács József
Gazdaságos-e a gépésítés?

Humboldt-aranyérem

Kerényi Károly, a Svájcban élő magyar klasszika-filológusnak, Thomas Mann és C. G. Jung munkatársának ítélték az idei Humboldt-aranyérmeket. Az ünnepélyes átadásra a tudományos társaság székhelyén, Mannheimben október 28-án kerül sor.

Szeged szobrai

Semmelweis Ignác

(1818—1865)

(23.) Lux Elek carrarai fehérmárványból faragott — szecessziós stílusú — domborműve örzi az anyák megemlékének emlékét a szegedi panteonban. Semmelweis Ignác tudományos működésének ezzel a szép emlékművel adózik az egyetemi város.

SZERDA,
1969. AUGUSZTUS 13.

Nikolényi István